

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Університет «Одлар Юрду» (Азербайджан)
Університет Північ (Хорватія)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів
Національний інститут стратегічних досліджень
Одеський національний економічний університет
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Головне управління Державної казначейської служби України у Полтавській області

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали III Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 жовтня 2021 р.

Полтава
2021

застосовуванню усього спектру цифрових можливостей для підвищення залученості клієнтів; введенню додаткових попереджувальних сигналів, що характеризують вразливість позичальників до наслідків COVID-19; розвитку якісного внутрішнього менеджменту.

Використання запропонованого організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової стабільності банку у розрізі його компонент сприятиме ефективному та безперервному функціонуванню банку в сучасних умовах.

Література

1. Кузнєцова А. Я., Погореленко Н. П. Механізм забезпечення фінансової стабільності банківської системи. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. № 2(33). С. 37–47.

2. Бачення Національного банку Стратегії фінансової грамотності. Національний банк України : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-finansovoyi-gramotnosti> (дата звернення: 10.10.2021).

3. Вовченко О. С., Єгоричева С. Б. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища: монографія. Полтава : ПУЕТ, 2021. 233 с.

УДК 336.74

Вовченко Оксана Сергіївна,

кандидат економічних наук, старший викладач

Марчук Іванна Михайлівна,

студентка

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(Україна)

ІНСТРУМЕНТИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Зі зміною реалій сьогодення виникає потреба перегляду теоретичних основ і практичного аналізу грошово-кредитної політики. В теперішній час, за умов пандемії, є важливим розгляд особливостей реалізації монетарної політики держави, адже глибина впливу негативних наслідків на економіку кожної країни безпосередньо буде залежати від економічної «міцності» та виважених дій центрального банку.

Згідно з прогнозами аналітиків [1] очікується, що під час поточної фінансової кризи, розвинені країни постраждають менше порівняно з країнами, які розвивають та реформують свою економіку, оскільки свого часу вони сформували певні стабілізаційні фонди та буфери капіталів, застосували заходи для суттєвого зменшення боргових «тягарів» та дефіцитів своїх бюджетів. На відміну від країн з розвинутою економікою, країни, що розвиваються та проводять структурні реформи (в тому числі й Україна), не мають такого захисту, а це може призвести до більш глобальних кризових явищ у економічних системах. Тому сьогодні перед центральними банками та урядами усіх країн світу стоїть основне завдання щодо знаходження дієвих інструментів грошово-кредитної політики, які зможуть забезпечити високу ефективність впливу на макроекономічні показники з метою стабілізації ситуації та економічного зростання.

Аналіз основних показників грошово-кредитної політики в Україні (табл. 1) свідчить, що монетарна політика в Україні зазнала перетворень.

Таблиця 1

Основні показники монетарної політики України за період 2015–2021 рр.

Рік	ІСЦ ¹ , %	Облікова ставка, %	Монетизація ² , (М2 до ВВП), %	Офіційний курс гривні до долара США	Міжнародні валютні резерви, місяців імпорту
2015	43,3	22	50,20	21,84	3,18
2016	12,4	14	46,21	25,55	3,55
2017	13,7	14,5	40,52	26,6	3,61
2018	9,8	18,0	35,9	27,20	3,54
2019	4,1	13,5	36,1	25,85	3,4
2020	5	6,0	44,11	26,96	4,8
2021 ¹	7,3	8,5	164,36	26,73	4,2

Примітка: ¹ – дані за 2 квартали.

Джерело: складено автором за даними [2, 3]

Якщо на початку аналізованого періоду середовище грошово-кредитного регулювання характеризувалося високою волатильністю облікової ставки (наприклад, її зниження у 2016 р. склало 8 п. п.), значною монетизацією (близько 50%), низьким курсом й очевидно недостатніми міжнародними валютними резервами, то інституційні перетворення в монетарній політиці протягом 2015–2019 рр. привели до побудови логічної та виваженої парадигми, що підпорядковується середньостроковій стратегії економічного розвитку.

Завдання центрального банку щодо цінової стабільності формалізувалося в: індикативі інфляції на перспективу до 4 років; виборі механізмів досягнення вказаного із поквартальною деталізацією; закріпленні регулювання ключової процентної ставки як основного інструменту монетарного регулювання; ущільненні прив'язки ставок за активними та пасивними операціями з корекції ліквідності банківської системи до ключової відсоткової ставки [4].

У 2021 році та надалі НБУ продовжить використовувати монетарний режим гнучкого інфляційного таргетування, що ґрунтується на плаваючому обмінному курсі, з акцентом на підтриманні фінансової стабільності та забезпечення стійких темпів економічного зростання. Дана ціль реалізовується центральним банком за допомогою наступних інструментів грошово-кредитної політики:

- зниження облікової ставки до 6 %;
- рефінансування банків у обсягах, що обмежуються наявною ліквідною заставою (ОВДП, депозитні сертифікати НБУ, іноземна валюта, а також в майбутньому – корпоративні облигації, забезпечені державною гарантією, муніципальні облигації);
- забезпечення доступності рефінансування для будь-якого українського банку з прозорою структурою власності і без простроченої заборгованості перед НБУ;
- проведення щотижневих тендерів із підтримання ліквідності банків строком до 90 днів, та щомісячних тендерів з довгострокового рефінансування (від 1 до 5 років);
- відстрочення впровадження буферів капіталу, включаючи буфер консервації капіталу і буфер системної важливості, та проведення стрес-тестування банків.

Для удосконалення грошово-кредитного регулювання економіки в сучасних умовах необхідно реалізувати низку заходів, серед яких: подальше зниження рівня облікової ставки як чинника здешевлення кредитних ресурсів; обмеження продажу комерційним банкам державних цінних паперів; рефінансування надійних системних банків та запровадження фідучіарної відповідальності; надання податкових пільг банкам, які здійснюють кредитування пріоритетних видів економічної діяльності; розвиток мікрокредитування; покращення захисту прав кредиторів; розвиток венчурного фінансування високотехнологічних галузей економіки; стимулювання процесу кредитної кооперації та активізація діяльності кредитних спілок; розвиток

нетрадиційних способів фінансово-кредитної підтримки реального сектору економіки; залучення грантових програм ЄС; створення фондів підтримки підприємництва та ін.

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що у кризовий період розвитку економіки, обумовленої пандемією коронавірусу Covid-19, методи та засоби грошово-кредитної політики в основному спрямовуються на забезпечення фінансової стабільності, сприяючи досягненню цінової стабільності в країні. Вибір ефективних інструментів грошово-кредитної політики буде безпосередньо залежати від рівня стабільності економіки країни, а також від «сценарію» перебігу подій стосовно подолання пандемії та наслідків впливу кризових явищ на стан світової економіки.

Література

1. Вплив COVID-19 на монетарну політику центральних банків. Матеріали експертного круглого столу Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/events/wHU2AMelPEM0FlqR> (дата звернення 12.10.2021)
2. Статистика Національного банку України : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic> (дата звернення: 12.10.2021).
3. Економічні огляди. Міністерство економіки України : веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=010de307-2345-4162-b5e5-1dd8b2f81d10&tag=OgliadEkonomichnoiAktivnosti> (дата звернення 12.10.2021).
4. Коровій В. В. Основні інструменти монетарної політики держави. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2019. № 9. С. 230-238.

УДК 336.71:338.242.4(477)

*Бережецька Тетяна Олександрівна,
аспірантка*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)*

ЗМІСТ АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

В сучасних умовах в Україні набули розвитку кризові тенденції, спричинені впливом пандемії COVID-19. Коронавірусна криза продемонструвала, що запровадження різноманітних обмежень на економічні свободи як між державами, так і всередині країн, призводить до таких наслідків, як скорочення виробництва та товарообміну, зменшення обсягів і навіть відмови від інвестування, втрати мільйонів робочих місць і зниження доходів, зниження сукупного попиту, погіршення партнерської взаємодії між країнами, послаблення людських контактів й довіри тощо.

Важливим є те, що процеси погіршення економічної динаміки, зменшення міжнародної торгівлі, зниження продуктивності розпочалися ще до коронавірусної кризи. Остання ж фактично спровокувала загострення виявів негативних чинників, протидія яким з метою збереження економік від занепаду, вимагала різноманітних фіскальних і монетарних заходів [1].

Суб'єктами антикризового регулювання національної економіки є такі органи державного управління, як Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки і оборони України, Національний банк України, міністерства, відомства та комітети, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Головним завданням антикризового регулювання є запобігання або пом'якшення економічних криз та їх наслідків. Інструменти антикризового регулювання національної економіки у розрізі різних видів державної політики (грошово-кредитної, бюджетно-податкової, інвестиційної, інноваційної тощо) застосовуються комплексно з